

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

BM-1-071-234 /11/3

dot. BPS /DSK - 043-3646/11

8 8 7 Kwiecień
BUREAU SENACKIE
Biuro Prac Senackich
Wpłynęło dn. 21.05.11 zał. M
nr. 5175 podpis

Warszawa, dnia 26 maja 2011r.

DWM IV 071 – 3/11

Pani
Grażyna Anna Sztark
Wicemarszałek
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

Odpowiadając na oświadczenie Pana Senatora Czesława Ryszki w sprawie dokumentu zatytułowanego „Zielona Księga: Ograniczenie formalności administracyjnych w stosunku do obywateli – swobodny przepływ dokumentów urzędowych i uznawanie skutków powodowanych przez akty stanu cywilnego”, opublikowanego przez Komisję Europejską w dniu 16 grudnia 2010 r., nadesłane wraz z pismem z dnia 3 maja 2011r. – uprzejmie przedstawiam, co następuje:

Dokument Komisji Europejskiej, o którym mowa wyżej, jest Rządowi znany i był przedmiotem szczegółowej analizy. Stanowisko Rządu wobec sformułowanych w nim propozycji i pytań przyjęte zostało na posiedzeniu Komitetu do Spraw Europejskich w dniu 8 kwietnia 2011r. Dla porządku warto wyjaśnić, że w ramach Rady Ministrów rolę wiodącą w odniesieniu do tego dokumentu pełni Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, natomiast Ministerstwo Sprawiedliwości i Ministerstwo Spraw Zagranicznych są instytucjami współpracującymi.

Udzielając odpowiedzi na pytania z „Zielonej Księgi” wskazane przez Pana Senatora Rząd podkreślił, że problematyka stanu cywilnego należy do bardzo „wrażliwych” elementów

krajowej regulacji prawnej. Stan cywilny osoby fizycznej wyznaczany jest bowiem przez relacje pokrewieństwa, małżeństwa i powinowactwa, a unormowanie tychże jest dziś bardzo zróżnicowane nawet w obrębie Unii Europejskiej. Polska należy do państw, w których przepisy prawa utrwalają tradycyjny model rodziny, oparty na małżeństwie jako związku osób różnej płci. Przyjęty model małżeństwa wpływa także na inne instytucje prawa rodzinnego, jak choćby na instytucję adopcji. Wszystkie wskazane regulacje urastają przy tym do rangi podstawowych zasad polskiego porządku prawnego, a niektóre z nich mają rangę zasad konstytucyjnych. Art. 18 Konstytucji RP jednoznacznie przesądza, że małżeństwo to związek mężczyzny i kobiety, co wyklucza uznanie za małżeństwo związku osób tej samej płci¹. Dlatego zdaniem Rządu problematyka stanu cywilnego, także w sytuacjach międzynarodowych, powinna pozostać domeną przede wszystkim regulacji i organów krajowych. Instytucje Unii Europejskiej mogłyby ewentualnie koordynować działania państw członkowskich, czy też wspierać je organizacyjnie w celu zapewnienia spójności działań podejmowanych w kontekście krajowym.

Mając powyższe względy na uwadze Rząd wyraził opinię, że przyjęcie rozwiązania polegającego na rejestracji wszystkich zdarzeń z zakresu stanu cywilnego danej osoby tylko w jednym miejsc (w jednym państwie członkowskim) nie byłoby właściwym rozwiązaniem, ponieważ wiązałoby się z ingerencją w przepisy poszczególnych państw członkowskich, a także w ugruntowane i społecznie akceptowane zasady rejestracji tych zdarzeń.

Rząd sformułował również zasadnicze zastrzeżenia zarówno do koncepcji pełnego (automatycznego) uznawania w jednym państwie członkowskim sytuacji z zakresu stanu cywilnego odzwierciedlonej w akcie stanu cywilnego sporządzonym w innym państwie członkowskim, jak i do koncepcji uznawania takich sytuacji powiązanego z harmonizacją norm kolizyjnych. Za godną rozważenia uznał jedynie koncepcję uznania w odniesieniu do imienia i nazwiska osoby fizycznej. Przekonywająco brzmią bowiem argumenty, zgodnie z którymi obywatel legalnie posługujący się określonym imieniem i nazwiskiem w jednym z państw członkowskich powinien mieć możliwość skutecznego powoływania się na to imię i nazwisko we wszystkich innych państwach członkowskich, podczas gdy w chwili obecnej nie zawsze takową możliwość posiada.

¹ Por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2005r. (sygn. akt K 18/04, publ. w OTK - A 2005/5/49) w sprawie dotyczącej zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej Traktatu o przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej (i innych państw) do Unii Europejskiej, w którym TK stwierdził m.in., że „(...) małżeństwo (jako związek kobiety i mężczyzny) uzyskało w prawie krajowym RP odrębny status konstytucyjny zdeterminowany postanowieniami art. 18 Konstytucji. Zmiana tego statusu byłaby możliwa jedynie przy zachowaniu rygorów trybu zmiany Konstytucji, określonych w art. 235 tego aktu”.

Jako mocno problematyczną Rząd ocenił także koncepcję pozostawienia osobie zainteresowanej możliwości wyboru prawa w dziedzinie stanu cywilnego. Podkreślił przy tym, że w wielu państwach, w tym w Polsce, w kwestiach związanych ze statutem osobistym osób fizycznych tradycyjnie największe znaczenie zachowuje łącznik obywatelstwa. Pozwala on na to, aby na obszar prawny danego państwa członkowskiego nie wprowadzać nie znanych mu instytucji prawnych prawa obcego, sprzecznych z podstawowymi zasadami jego porządku prawnego. Jedynym obszarem, w którym można by rozważyć dopuszczenie wyboru prawa, są zdaniem Rządu kwestie dotyczące imienia i nazwiska osoby fizycznej.

Rząd wskazał wreszcie, że pewną alternatywą dla koncepcji pełnego uznawania czy koncepcji uznawania połączonego z harmonizacją norm kolizyjnych mogłoby być przyjęcie koncepcji obowiązującej w chwili obecnej w Polsce, polegającej na przyznaniu zagranicznym aktom stanu cywilnego szczególnej mocy dowodowej wyrażającej się w tym, że zagraniczny akt stanu cywilnego stanowi kwalifikowany dowód zdarzeń w nim stwierdzonych. W tej koncepcji możliwe jest oczywiście zakwestionowanie sytuacji prawnej w zakresie stanu cywilnego stwierdzonego w akcie stanu cywilnego poprzez zastosowanie klauzuli porządku publicznego.

Nadto Rząd uznał za celowe działania zmierzające do ograniczenia istniejących formalności administracyjnych oraz ograniczenia kosztów, jakie ponoszą obywatele UE powołujący się na swój stan cywilny w poszczególnych państwach członkowskich.

Na koniec pragnę podkreślić, że „Zielona Księga” jest dokumentem o charakterze konsultacyjnym, który nie rodzi dla państw członkowskich żadnych zobowiązań. Jednocześnie mogę zapewnić, że Rząd będzie uważnie śledził wszelkie dalsze prace i ewentualne inicjatywy Komisji Europejskiej w obszarze objętym „Zieloną Księgą”.

z powodzeniem,

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWYCH
Igor Działuk
IGOR DZIAŁUK
PODSEKRETARZ STANU